

Anmeldelser

ALEXANDER BEECROFT: *Authorship and Cultural Identity in Early Greece and China. Patterns of Literary Circulation.* Cambridge University Press 2010. 338 s. 56 GBP.

Authorship and Cultural Identity er et overraskende og interessant, om end til tider også let frustrerende værk. I sin bog har Alexander Beecroft sat sig for at studere, hvordan tidlig, lokalt forankret poesi kom til at fungere som udgangspunkt for udviklingen af supralokale, mere kosmopolitiske former for litteratur. Spørgsmålet er vigtigt og trækker linjer helt tilbage til Vicos *Scienza Nuova*. Af mere umiddelbare forgængere kunne måske nævnes den af Eric Voegelin inspirerede Peter Weber-Schäfer. I sin *Oikumene und Imperium* fra 1968 studerede han omarbejdelsen af de konfucianske klassikere til kanonisk basis for en overlokal kinesisk imperielitteratur under Han-dynastiet. Blandt andet inddrog han et begrebsapparat udviklet på baggrund af græsk-romersk filosofi. Vejen herfra til faktisk at gennemføre egentlige komparative studier af litteraturen fra de to kulturområder kan synes kort, men har i praksis vist sig meget lang, da den går over tilegnelsen af mindst to svært tilgængelige oldtidssprog. Ikke desto mindre har der været forsøg i den retning. Geoffrey Lloyds sammenlignende studier af græsk og kinesisk videnskab er det til dato mest inspirerende eksempel. Men mere end Lloyd er det indologen Sheldon Pollocks studier af sanskrit (anmeldt i HT 2008:2) som et tidløst, kosmopolitisk sprog, der har befordret Beecrofts arbejde. Det er både en styrke og en svaghed. Politisk og militær magt indgår kun perifert i Beecrofts analyse. Derimod placeres emfasen altovervejende på det litterære og på, hvordan tekster rent fortolkningsteknisk gives en funktion, der rækker ud over konteksten for deres tilblivelse. Rammen er altså mere Goethes *Weltliteratur* end en historisk-sociologisk studie. Det er al ære og respekt værd. Men der ville utvivlsomt have været noget at hente ved en mere systematisk inddragelse både af Ernest Gellner og Benedict Andersons forståelse af førmoderne universelle højkulturer.

Ikke desto mindre er de seks nærlæsninger, som udgør resultatet af anstrengelserne, meget interessante. Først behandles tre græske tekstkomplekser, dernæst tre kinesiske. Hovedanliggendet er at analysere,

hvordan poesi omdannes fra det, Beecroft betegner som *epichorisk* digtning til *panchoriske* tekster, dvs. hvordan en situations- og kontekstbestemt digtekunst omdannes til værker med almen appel og betydning langt uden for deres tilblivelsessted og -tidspunkt. Læseren trakteres med diskussioner af Homer, herunder ikke mindst den vildtvoksende mytologisk biograferende litteratur, der opstod omkring værkerne for at få sat en person på digteren bag de beundrede eposser. Man møder også Stesichoros' *Palinode*¹ og i særdeleshed de oldgræske diskussioner, der udspandt sig omkring dette kun i sporadiske fragmenter »bevarede« værk. På den kinesiske side er det ligeledes de præimperiale, sidenhen kanoniserede tekster, som står i centrum. Disse tekster bevægede sig alle, på den ene eller anden måde, indenfor en horisont, der var defineret af det såkaldte Zhou-dynastis verden. I denne periode var det kinesiske rum præget af feudal splittelse. Det fascinerende er imidlertid, at denne politisk decentrale verden blev ophøjet til kanonisk ideal under Han-dynastiets stærke forenede kejsermagt. Det krævede til tider, at de overleverede tekster blev underkastet en endog ret håndfast omfortolkning for at få deres budskab til at rime på den senere periodes samlede kinesiske kejserriges politik. Ganske fascinerende er det fx at læse Beecrofts diskussion af den såkaldte *Store Kong Wu-dans*. Her påviser han bl.a., hvordan man i den senere kommentarlitteratur valgte læsninger, som gik imod det, der ellers ud fra et filologisk standpunkt ville have været det mest naturlige, for at kunne passe teksterne ind i den konfucianske ortodoksi.

Hvert af de analytiske kapitler holder sig til sin egen tekst- og kulturkreds, men sammenligninger og generaliseringer placeres i et indledende og afsluttende kapitel. Her konkluderes, at netop interessen for forfatteren som ophav er en central strategi til at udvide teksters gyldighedsområde: »The birth of the author, then, is at once the death of performance and the emergence of a cultural world empire, a marker of a given literature's capacity to generate meaning far beyond and long after the creation of its central texts« (s. 286). Når den umiddelbare udsigelseskontekst overskrides, bliver forfatterens biografi krystallisationspunkt for udviklingen af en kommentarlitteratur, der kan give teksten mening for et langt bredere publikum. Formodentligt er det også Beecrofts utvetydigt filologiske tilgang til problemstillingen, der forklarer hans fokus på »early Greece and China.« Der er en lang filologisk tradition for i særlig grad at valorisere tidlige former for poesi. I

1 En palinode er et digt, som dementerer digterens tidligere synspunkt, i dette tilfælde vedrørende Helenas rolle i Den Trojanske Krig.

dette tilfælde har det dog ud fra en historisk vinkel en lidt pudsig konsekvens. For mens behandlingen af det græske materiale koncentrerer sig om århundrederne før Alexander og imperiedannelsen, så ligger vægten i gennemgangen af de tidlige kinesiske tekster på perioden efter etableringen af det store kejserrige. Mere naturligt havde det vel været at flytte vægten i diskussionen af det græske til den hellenistisk-romerske imperiebygningsperiode for at skabe en mere præcis og historisk forankret komparation. Alternativt inviterer stoffet til at søge en forståelse af forskellene mellem på den ene side opkomsten af en pangræsk litterær diskurs i en før-imperial verden og på den anden side konsolideringen af en pankineisk konfuciansk kulturel kanon under Han-dynastiets forenede kejserrige. Her må man sige, at den generelle, af Pollock inspirerede forestilling om »a cultural world empire« slører mere, end den hjælper. Det er så denne studies begrænsning, at litteraturen kun ganske perifert bringes i berøring med den politisk-magtmæssige ramme, som den blev dyrket indenfor. Men det er ikke nogen alvorlig anke. En af fornøjelserne ved komparative studier er, at de tilskynder til refleksion over forskelle mellem fagtraditioner.

Peter Fibiger Bang

C. PHILIPP E. NOTHAFT: *Dating the Passion. The Life of Jesus and the Emergence of Scientific Chronology (200-1600)*. Leiden, 2012, Brill. ix + 319 s. 121 EUR.

Ingen af de syvogtyve skrifter i *Det nye Testamente* giver så præcise eller entydige oplysninger om Jesu fødsel og korsfæstelse, at disse hændelser kan tildeles sikre dateringer indenfor vor juliansk-gregorianske kalender. Det har imidlertid ikke skortet på forsøg på netop at datere disse begivenheder, og det er forsøg på dette fra perioden 200-1600, der er genstand for C. Philipp E. Northafts bog, som er det første bind i den nye serie *Time, astronomy, and calendars* på det hollandske forlag Brill. Bogen er en engelsk oversættelse af Nothafts tyske dissertation, der i 2010 blev indleveret ved Ludwig Maximilians Universität i München under titlen *Das Leben Jesu und die Entstehung der wissenschaftlichen Chronologie: Eine problemgeschichtliche Studie (200-1600)*. Bogen består af en introduktion, otte kapitler, et appendiks med en oversigt over forsøg på at datere Jesu fødsel og korsfæstelse, en bibliografi samt to registre over henholdsvis Bibel-referencer og navne på personer og kilder.